

Oknem IKARA

Gmina Nekla z lotu ptaka

Waldemar Odrobny / Jerzy Osypiuk / Jacek Papla

Okiem IKARA

Oknem IKARA

Gmina Nekla z lotu ptaka

Waldemar Odrobny

Jerzy Osypiuk

Jacek Papla

NSK 2021

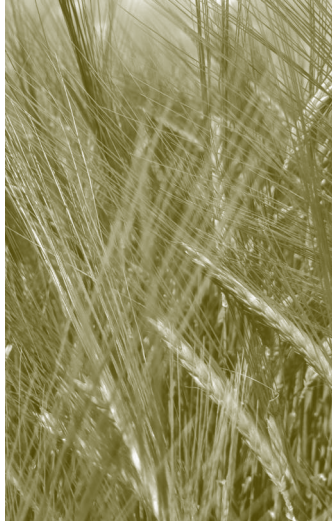
1

- 01 MYSTKI
- 02 RACŁAWKI
- 03 TARGOWA GÓRKA
- 04 MAŁA GÓRKA
- 05 A2
- 06 CHWAŁSZYCE
- 07 STĘPOCIN
- 08 PODSTOLICE i OPATÓWKO
- 09 GĄSIOROWO
- 10 STROSZKI
- 11 KOKOSZKI
- 12 ZASUTOWO
- 13 GIERŁATOWO
- 14 STARCZANOWO
- 15 NEKLA
- 16 BARCZYŻNA
- 17 NEKIELKA

2

3

4

Z wielką radością przekazujemy Czytelnikom 13. z kolei (9. w numerowanej serii) publikację Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego. Tym razem zapraszamy w podróż po gminie Nekla, oglądanej z perspektywy mitycznych lotników, Dedala i Ikara. Skorzystaliśmy z możliwości, jakie daje współczesna technika. Użycie drona sprawia, że możemy się zachwycać i odczuwać radość z postrzegania codziennych widoków z innej perspektywy.

Co wiemy o naszej „małej ojczyźnie”? Czy potrafimy dostrzec jej piękno, pokazać je innym? Zwiedzanie i odkrywanie jej tajemnic będzie możliwe dzięki przeglądaniu kart tego albumu, w którym obrazy zastępują słowa.

Prezentujemy krajobrazy gminy w czterech odsłoniach, charakterystycznych dla poszczególnych stref:

1/2

Rolniczą na południu i w części środkowej, przeciętą autostradą A2, zwaną Autostradą Wolności, łączącą Warszawę z Berlinem. Dominują tutaj rolnicze gospodarstwa indywidualne z zabudową zagrodową

(Racławki, Mała Górka, Stępczin, Gąsiorowo, Koszki, Gierłatowo). Część miejscowości o charakterze rolniczym posiada zabudowę mieszaną: zagrodową, domów jednorodzinnych i wielorodzinnych. Jest to spowodowane funkcjonowaniem w przeszłości w tych miejscowościach Państwowych Gospodarstw Rolnych (Targowa Górka, Mystki, Opatówko) oraz spółdzielni produkcyjnych (Chwałszyce – do tej pory, Podstolice, Stroszki, Starczanowo).

3

Zurbanizowaną z zabudową domów jednorodzinnych, w części wielorodzinnych (Nekla), w której zamieszkuje ok. połowa mieszkańców całej gminy oraz przemysłowo – usługową, usytuowaną wzdłuż dwujezdniowej drogi krajowej DK 92, łączącej Wrześnię z Poznaniem. Ulokowały się tutaj zakłady produkcyjne przemysłu spożywczego, meblarskiego, obróbki metali, przemysłu motoryzacyjnego i elektrotechnicznego (Starczanowo, Nekla, Gierłatowo, Zasutowo) oraz zakłady usługowe, głównie mechaniki pojazdowej oraz branży meblarskiej (Nekla, Zasutowo).

4

Mieszkalną o charakterze krajobrazowo – rekreacyjno – turystycznym, usytuowaną w sąsiedztwie kompleksów leśnych (Barczyzna, Nekiłka).

Aby lepiej przygotować się do tej podróży i zinterpretować prezentowane obrazy, poznamy wybrane informacje o Gminie Nekla.

Gmina Nekla leży w centralnej części województwa wielkopolskiego, w pn-zach. części powiatu wrzesińskiego. Nekla oddalona jest o 36 km na wschód od centrum Poznania, z którym ma dobre połączenia komunikacyjne (drogowe i kolejowe). Sąsiaduje z gminami Czarniejewo w powiecie gnieźnieńskim, Pobiedziska i Kostrzyn w pow. poznańskim, Dominowo w pow. średzkim oraz Września w pow. wrzesińskim. Obszar gminy obejmuje 95,86 km², co stanowi 13,6% powierzchni powiatu wrzesińskiego i 0,32% pow. województwa wielkopolskiego. Na tę powierzchnię składają się użytki rolne – 6163 ha, lasy – 2638 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione – 32 ha, grunty pod wodami – 16 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane – 619 ha, nieużytki – 16 ha, tereny różne – 2 ha. Łącznie 9586 ha.

Pod względem regionalizacji teren gminy należy do makroregionu Pojezierze Wielkopolskie, mezoregionu Równina Wrzesińska. Znajduje się tutaj 17 miejscowości, z których 15 pełni funkcję sołectw. Liczba mieszkańców stałych i czasowych, wg stanu na 31 XII 2019 r., wynosi 7571. Gęstość zaludnienia 79 osób/km². Przez teren gminy przebiega dwujezdniowa droga krajowa nr 92 (Warszawa – Poznań), magistrala kolejowa (Warszawa – Poznań) oraz autostrada A2 (Warszawa – Berlin) z węzłami autostradowymi we Wrześni i Kleszczewie.

Gmina Nekla położona jest w granicach dwóch regionów, zalesionego Sandru Czarniejewskiego oraz regionu rolniczego Równiny Średzkiej. Rzeźba terenu jest słabo urozmaicona. Jej północna część, leżąca na równinie sandrowej, przechodzi na południe od Nekli w równinę morenową płaską, miejscami falistą, łagodnie opadającą w kierunku południowym. W rzeźbie terenu wyraźniej zaznaczają się tylko pagórki kemowe z piasków i żwirów, osadzone w szczelinie lodowca w czasie jego topnienia (Stępocin, Górzno) oraz płaskie, miejscami szerokie doliny subglacjalne (znajdujące się pod lodowcem), zajęte przez Moskawę i jej dopływy. Różnice w wysokości terenu (deniwelacje) nie przekraczają kilku – kilkunastu metrów. Najwyżej wyniesione tereny gminy znajdują się na południe od Zasutowa i w okolicy elektrowni wiatrowych w Starczanowie (ok. 125 m n.p.m.). Najniższy punkt na terenie gminy znajduje się na cieku wodnym na południe od Mypek (ok. 100 m n.p.m.). W północnej i środkowej części gminy dominują piaski. Jedynie w dolinach rzek oraz płaskich zagłębieniach terenu występują torfy, muły i mady.

Pod względem klimatycznym teren ziemi nekielskiej charakteryzuje się niskimi opadami średniorocznymi (ok. 550 mm), największą liczbą dni słonecznych (powyżej 50) oraz najmniejszą liczbą dni pochmurnych (poniżej 130). Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8°C. Dni mroźnych jest od 30 do 50, z przymrozkami 100 – 110. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio od 50 do 80 dni. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Występuje tutaj większe prawdopodobieństwo występowania lat suchych niż wilgotnych.

Wody powierzchniowe. Obszar gminy Nekla znajduje się w dorzeczu Warty, w zasięgu jej dopływów: głównie Moskawy, Wrześnicy i w niewielkim stopniu Cybiny.

Głównym ciekim odwadniającym obszar gminy jest Moskawa oraz jej dopływy, zasilane głównie przez wody z topniejącego śniegu i opady deszczu. Na obszarze gminy znajdują się dwa naturalne zbiorniki wód stojących o łącznej powierzchni 6,39 ha, kilkanaście zbiorników retencyjnych o łącznej pow. ok. 10 ha, oraz kilka kompleksów stawów rybnych o łącznej powierzchni ok. 11 ha.

Pod względem rolniczym (wg stanu na 31 XII 2014) wykorzystywanych jest 6163 ha (64,3% pow. gminy) z czego grunty orne i sady zajmują 53,4 % pow. gminy, a łąki i pastwiska 8,3% pow. gminy. 2,6 % to inne formy wykorzystania terenów rolniczych (część zalesiono, a część przeznaczono pod tereny inwestycyjne). Najlepsze grunty w gminie to gleby klasy III a i b (16,3 % gruntów rolnych), kl IV (36 % gruntów rolnych). Najśłabsze to piaszczyste gleby kl. VI (ok. 20 % gruntów rolnych).

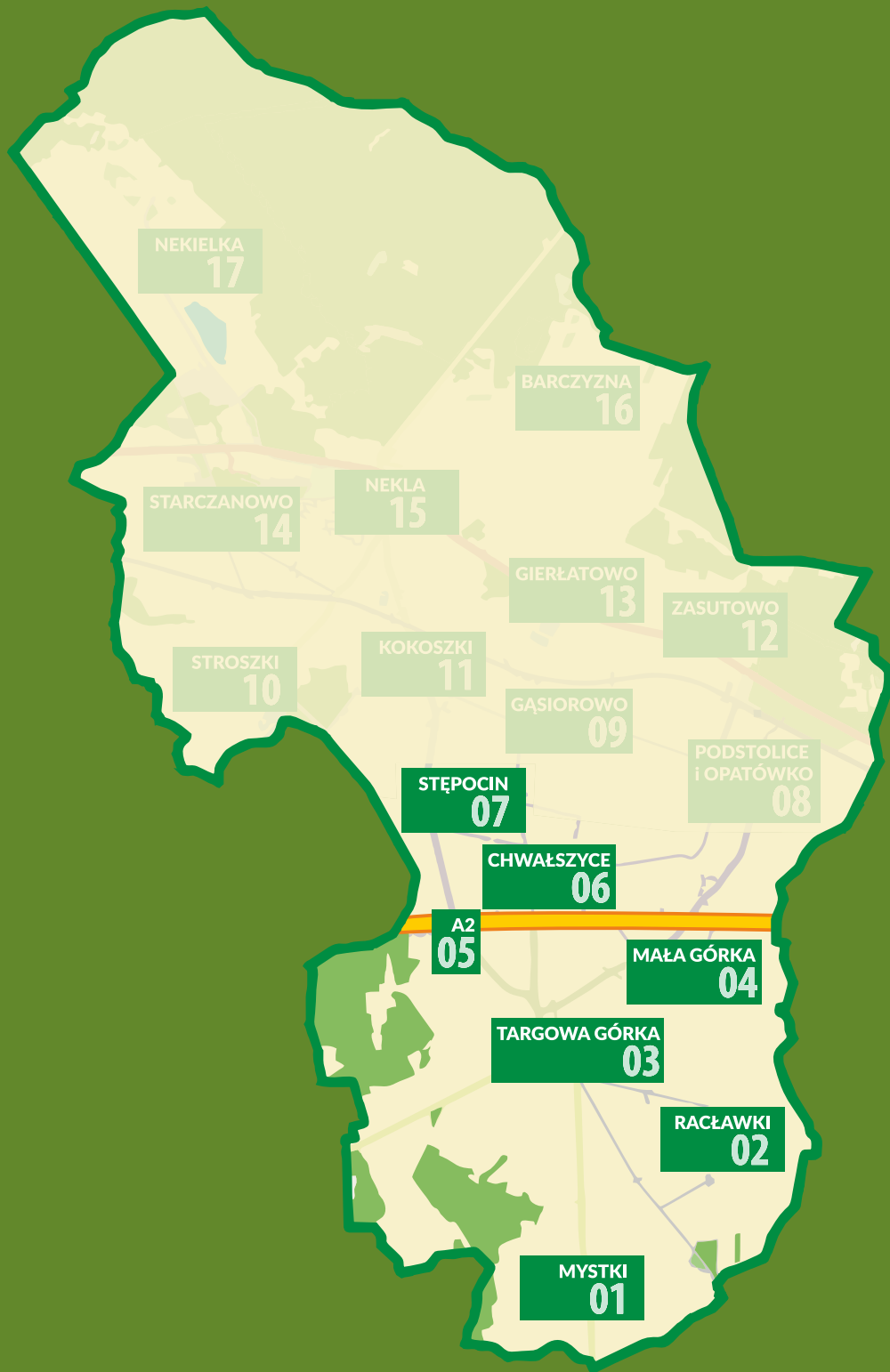
Lasy w gminie zajmują blisko 2638 ha, co stanowi 27,5 % powierzchni gminy. Drzewostany leśne są stosunkowo młode. Przeważają lasy sosnowo – dębowe w wieku 50 – 60 lat. Drzewostany liściaste występują na obrzeżach lasów oraz wzdłuż dolin i obniżen terenowych. Niewielki odsetek stanowią lasy gospodarcze. Większość lasów w gminie Nekla ma charakter ochronny o różnej kategorii ochronności. Z uwagi na lokalizację lasów na powierzchniach o płytkim poziomie wód gruntowych prawie wszystkie lasy w gminie zakwalifikowano do lasów wodochronnych, których zadaniem jest utrzymywanie zdolności retencyjnych gleb leśnych i usprawnianie w ten sposób obiegu wody w przyrodzie.

W krajobrazie rolniczym cenne enklawy zieleni wysokiej stanowią parki podworskie (Nekla, Targowa Górka, Mystki, Podstolice, Opatówko) oraz zadrzewienia

ochronne śródpolne, przywodne (wzdłuż cieków wodnych) i przydrożne (Barczyzna, Gierłatowo, Starczanowo, Stroszki).

Źródło: Przy opracowaniu charakterystyki Gminy Nekla wykorzystano dokument „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nekla” na stronie internetowej BIP Miasto i Gmina Nekla . Dostęp w dniu 30.10.2021r.

1

01 MYSTKI / 02 RACŁAWKI

03 TARGOWA GÓRKA / 04 MAŁA GÓRKA

05 A2 / 06 CHWAŁSZYCE / 07 STĘPOCIN

Południowa część gminy Nekla ma zdecydowanie rolniczy charakter. Dominują tutaj żyzne gleby klasy III i IV. Do czasów przemian ustrojowych funkcjonowały w okolicy wielkoobszarowe gospodarstwa rolne pod zarządem dawnych PGR, które przejęły duże arealy gruntów rolnych, należących przed II wojną światową do rodziny Karłowskich w Mystkach oraz Rolnej Kolonii Karnej w Targowej Górze. Dzisiaj ziemie popegeerowskie uprawiane są przez rolników indywidualnych.

Mystki **01** (75 mieszk.) to jedna z najmniejszych miejscowości, tworząca wspólne sołectwo z Targową Górką.

Racławki **02** (177 mieszk.) są typową miejscowością rolniczą z gospodarstwami indywidualnymi, utworzonymi w 1928 r. w wyniku parcelacji folwarku, należącego do majątku w Targowej Górze.

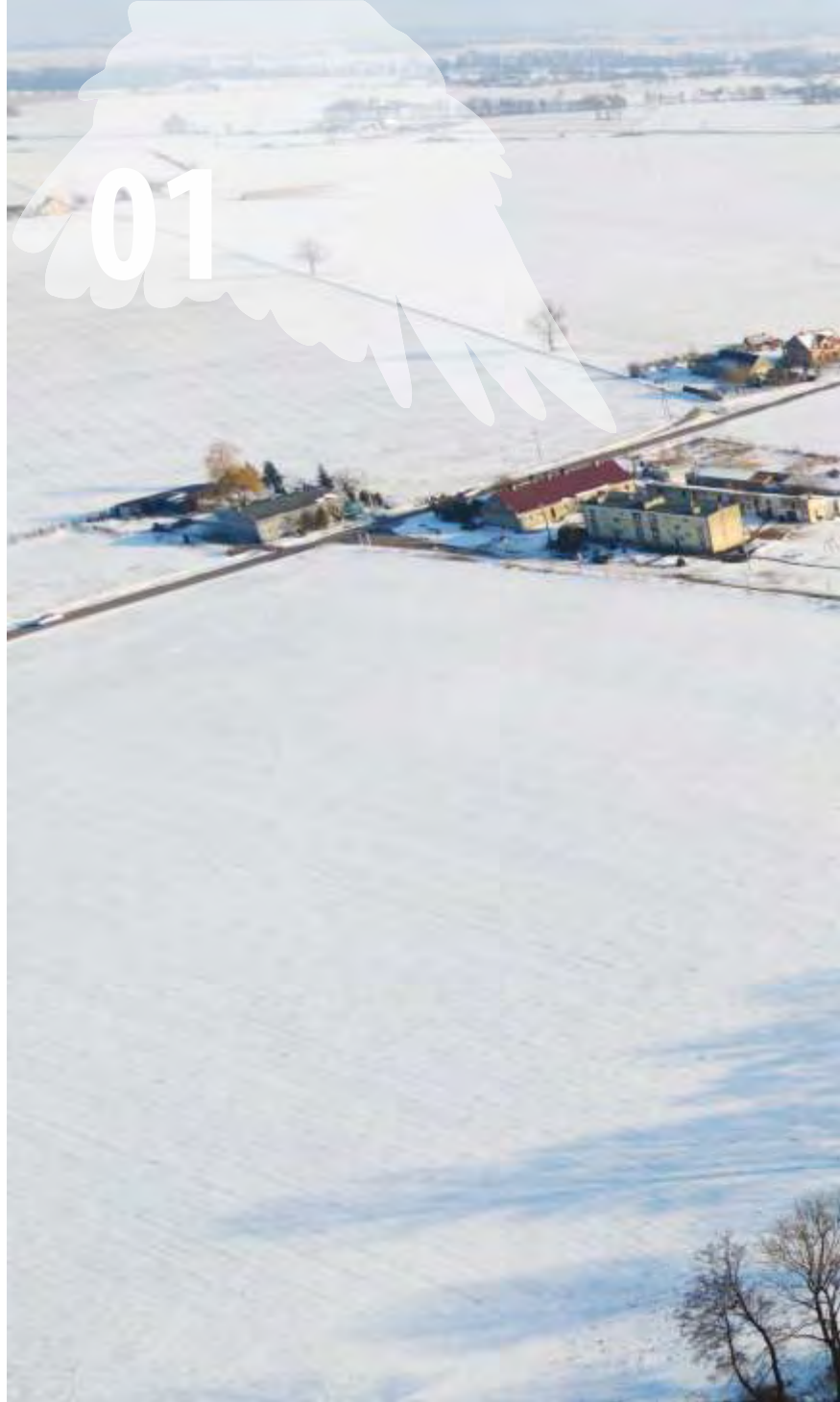
Targowa Górka **03** (531 mieszk.) to druga pod względem ludności miejscowość w gminie. Jest siedzibą parafii św. Michała. Znajduje się tutaj szkoła podstawowa i prężnie działająca jednostka OSP. Znaczący odsetek mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa.

Mała Górka **04** (103 mieszk.) mimo sąsiedztwa z Targową Górką należy do parafii w Opatówku. Zdecydowana większość mieszkańców utrzymuje się z uprawy roli. Tutaj 22.05.1941 r. Niemcy rozstrzelali 25 Polaków.

Na północ od Targowej Górki przebiega autostrada A2 **05**. Przy tej miejscowości ulokowano autostradowe Miejsce Obsługi Podróżnych.

Po północnej stronie autostrady znajdują się Chwałszyce **06** (112 mieszk.).

W Stępcinie **07** (174 mieszk.) przeważa zabudowa siedliskowa, większość mieszkańców pracuje w rolnictwie.

02

03

04

05

06

07

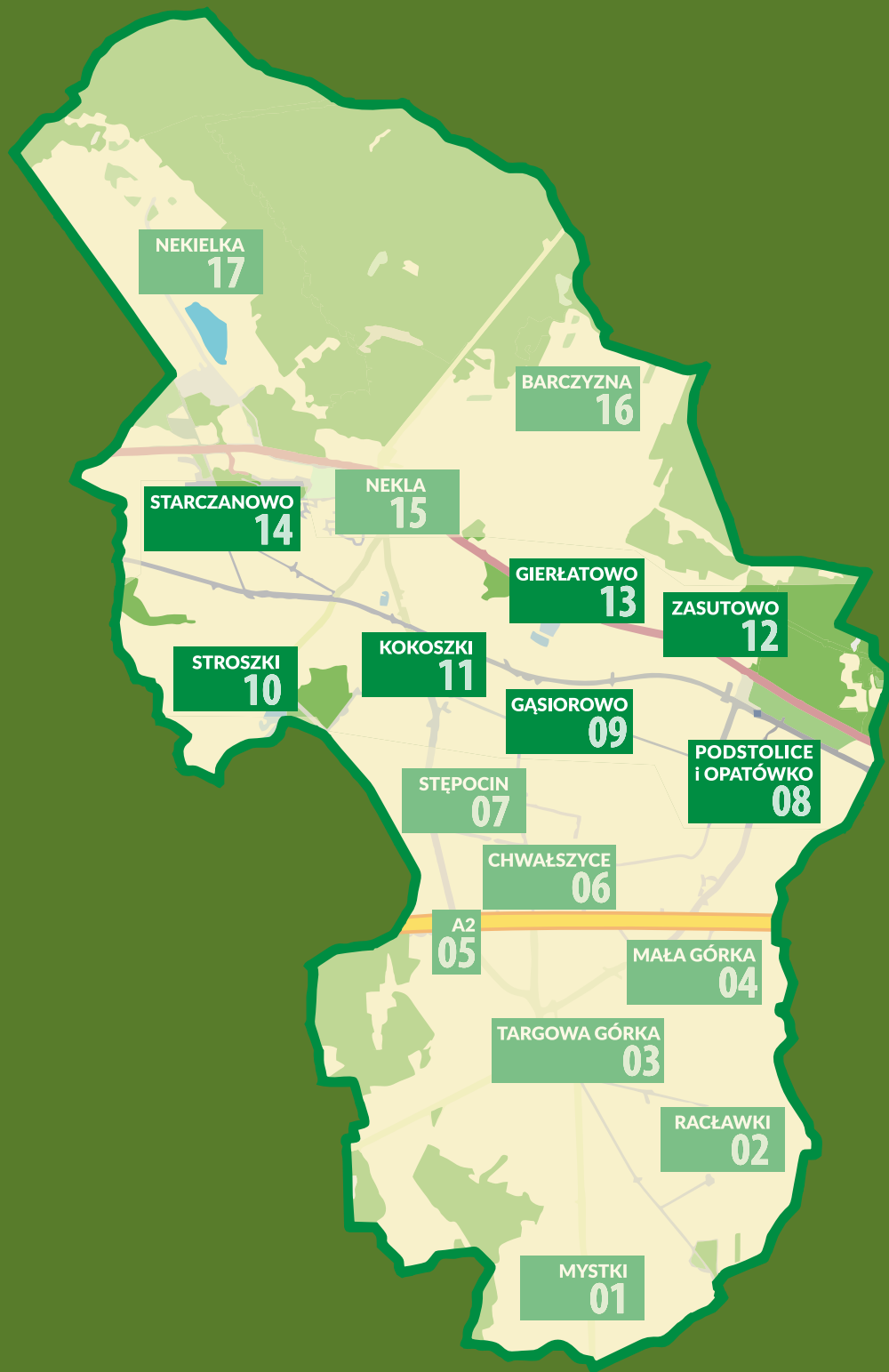

08 PODSTOLICE i OPATÓWKO
09 GAŚIOROWO / **10** STROSZKI
11 KOKOSZKI / **12** ZASUTOWO
12 GIERŁATOWO / **14** STARCZANOWO

Podstolice **08** (405 mieszk.) i Opatówko (89 mieszk.) charakteryzują się zwartą zabudową mieszkalną o charakterze indywidualnym i wielorodzinnym. Miejscowości te łączy teren osiedla mieszkaniowego w budowie. W Podstolicach mieści się odrestaurowany dwór z parkiem. Na północy miejscowości znajduje się stacja kolejowa. Opatówko jest najstarszą miejscowością w gminie, z 950-letnią metryką, siedzibą parafii św. Katarzyny Aleksandryjskiej z zabytkowym, drewnianym kościołem z XVIII w.

Gąsiorowo **09** (60 mieszk.) to najmniejsza wieś w gminie o charakterze rolniczym. Wokół niej rozciągają się pola uprawne, postawiono tu również 4 elektrownie wiatrowe.

Stroszki **10** (250 mieszk.) z dawnym folwarkiem. Zabudowa indywidualna i wielorodzinna. Po wschodniej stronie miejscowości, w miejscu wyrobisk żwirowych, istnieją duże stawy rybne.

Kokoszki **11** (166 mieszk.) zwarta zabudowa o charakterze rolniczym. Funkcjonuje tutaj „Stajnia Kokoszki” jako ośrodek sportów jeździeckich.

Zasutowo **12** (512 mieszk.) wieś we wschodniej części gminy. Charakter mieszkalny i produkcyjno – usługowy. Istnieje tutaj szkoła podstawowa z dobrą bazą sportowo rekreacyjną. Gierłatowo **13** (151 mieszk.) wieś o charakterze rolniczym, usługowym (przy DK 92) z dużą fermą drobiu, o zabudowie rozprozonej, poolęderskiej, z dwoma nieczynnymi cmentarzami ewangelickimi.

Starczanowo **14** (288 mieszk.), leży w zachodniej części gminy, pomiędzy DK 92 a linią kolejową, charakter rolniczo – przemysłowy, z licznymi zakładami produkcyjnymi wzdłuż DK 92.

09

An aerial photograph of a rural landscape. In the foreground, there are large, flat agricultural fields, some of which are brown and appear to be recently plowed or dry, while others are green. A dense line of trees runs diagonally across the middle of the image, separating different sections of land. To the right of this tree line, a narrow stream or ditch flows through the landscape. In the background, more fields and a small cluster of buildings are visible under a clear blue sky. A large, semi-transparent white graphic of a wing is overlaid in the top left corner, with the number '10' inside it.

10

11

12

An aerial photograph of a vast, dense green forest. In the upper left corner, there is a semi-transparent graphic of a wing with the number '13' in white. The forest extends to the horizon, where some buildings and a body of water are visible in the distance.

13

14

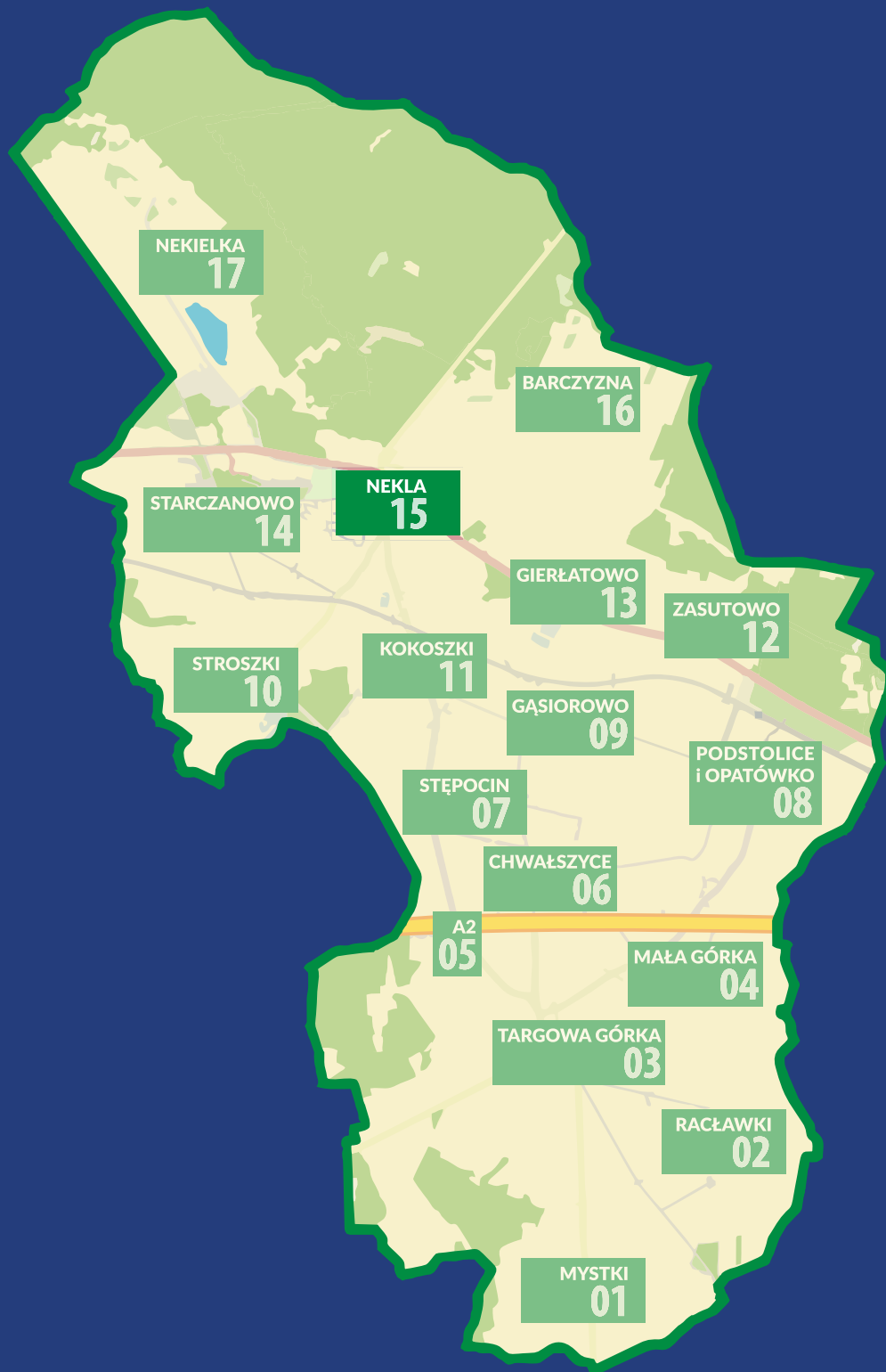

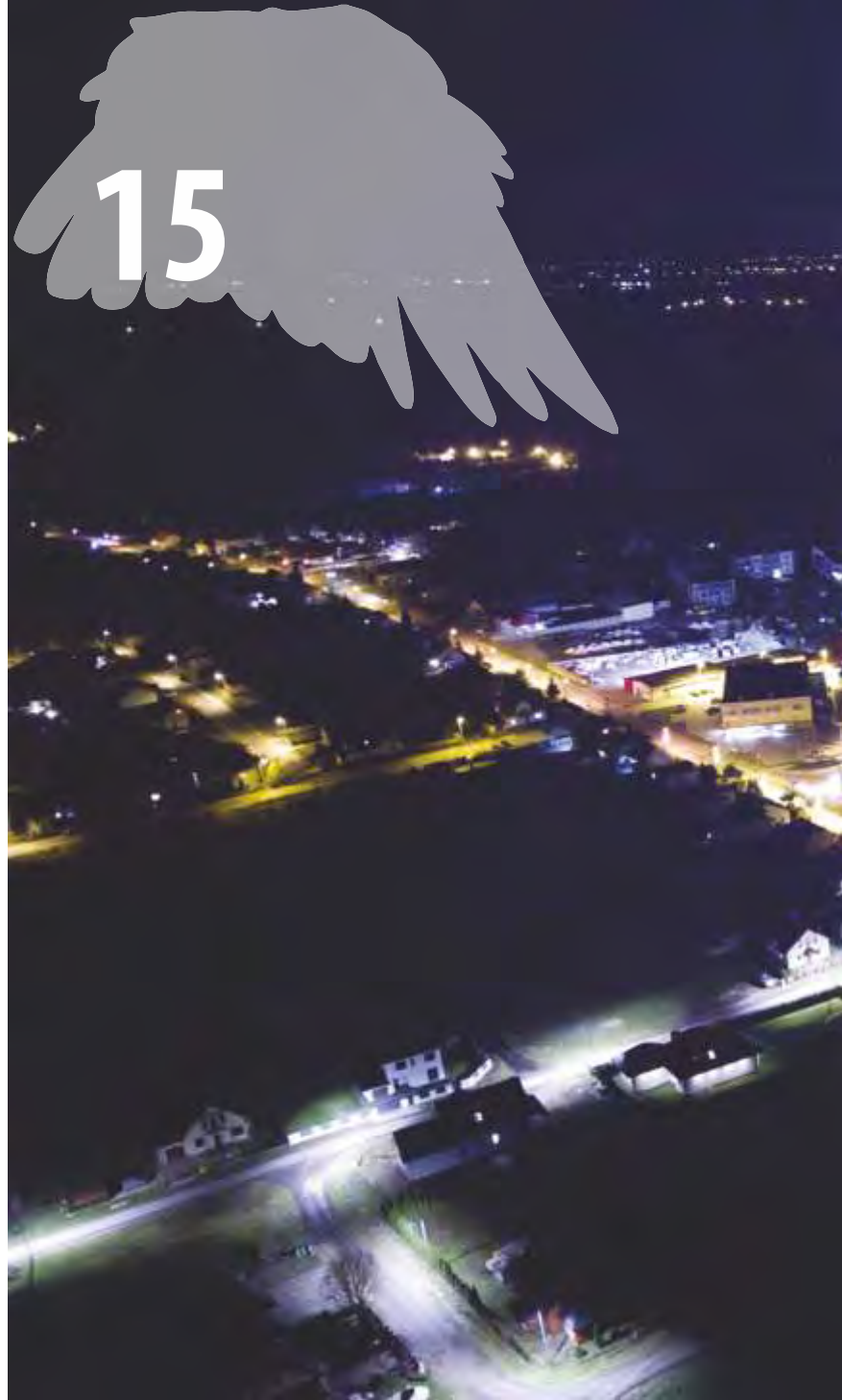

Nekla **15** (3758 mieszk.) w XVIII w. posiadała prawa miejskie, przywrócone w 2000 r. Położona przy drodze krajowej DK 92 i linii kolejowej Warszawa – Berlin, ze stacją kolejową. Po stronie północnej, w granicach miasta znajduje się las. Łączna powierzchnia miejscowości 1978 ha.

W Nekli dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, występuje zabudowa mieszkaniowo-usługowa oraz wielorodzinna. Wzdłuż trasy DK 92, drogi do Czarniejewa i w części południowej, liczne zakłady produkcyjne i usługowe. Siedziba władz gminnych i parafii św. Andrzeja Apostoła z kościołem z lat 1899-1901. Znajdują się, szkoła podstawowa z dobrym zapleczem sportowo-rekreacyjnym, trzy przedszkola, żłobek, stadion sportowy, hotel. Zespół parkowo-dworski po remoncie i adaptacji wozowni na bibliotekę stanowić będzie zaplecze rekreacyjno-edukacyjne dla mieszkańców. Pomiedzy zespołem parkowo-dworskim a kościołem mieści się staw rybny, będący miejscem sobotnich spotkań wędkarzy. Obok, po stronie południowej, duży plac do zajęć rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. W centrum historycznej części miasta usytuowany jest rynek, zrewitalizowany w 2010 r., wykorzystywany obecnie na imprezy kulturalno-plenerowe. Centrum handlowe Nekli przesunęło się w ostatnich 20 latach z rynku w stronę południową, wzdłuż ulic Dworcowej, Chopina i Wiosny Ludów. W mieście funkcjonuje Przychodnia Lekarza Rodzinnego i dwie apteki. Miasto wyposażone jest w sieć telefoniczną, gazową i kanalizacyjną. Ulokowana na południu miejscowości stacja kolejowa zapewnia mieszkańcom dogodne połączenia komunikacyjne z ośrodkami miejskimi w Poznaniu (36 km) i Wrześni (12 km).

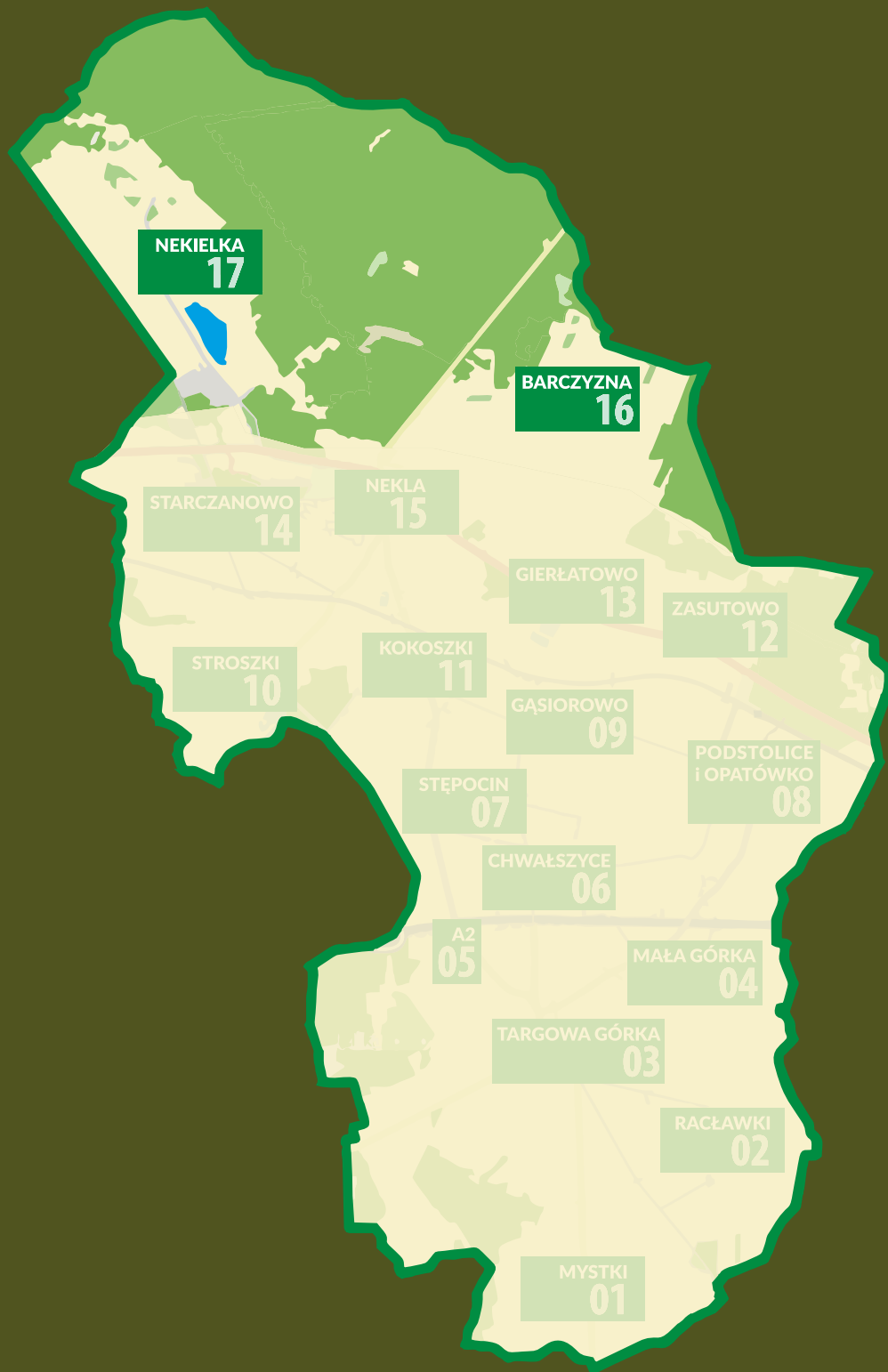

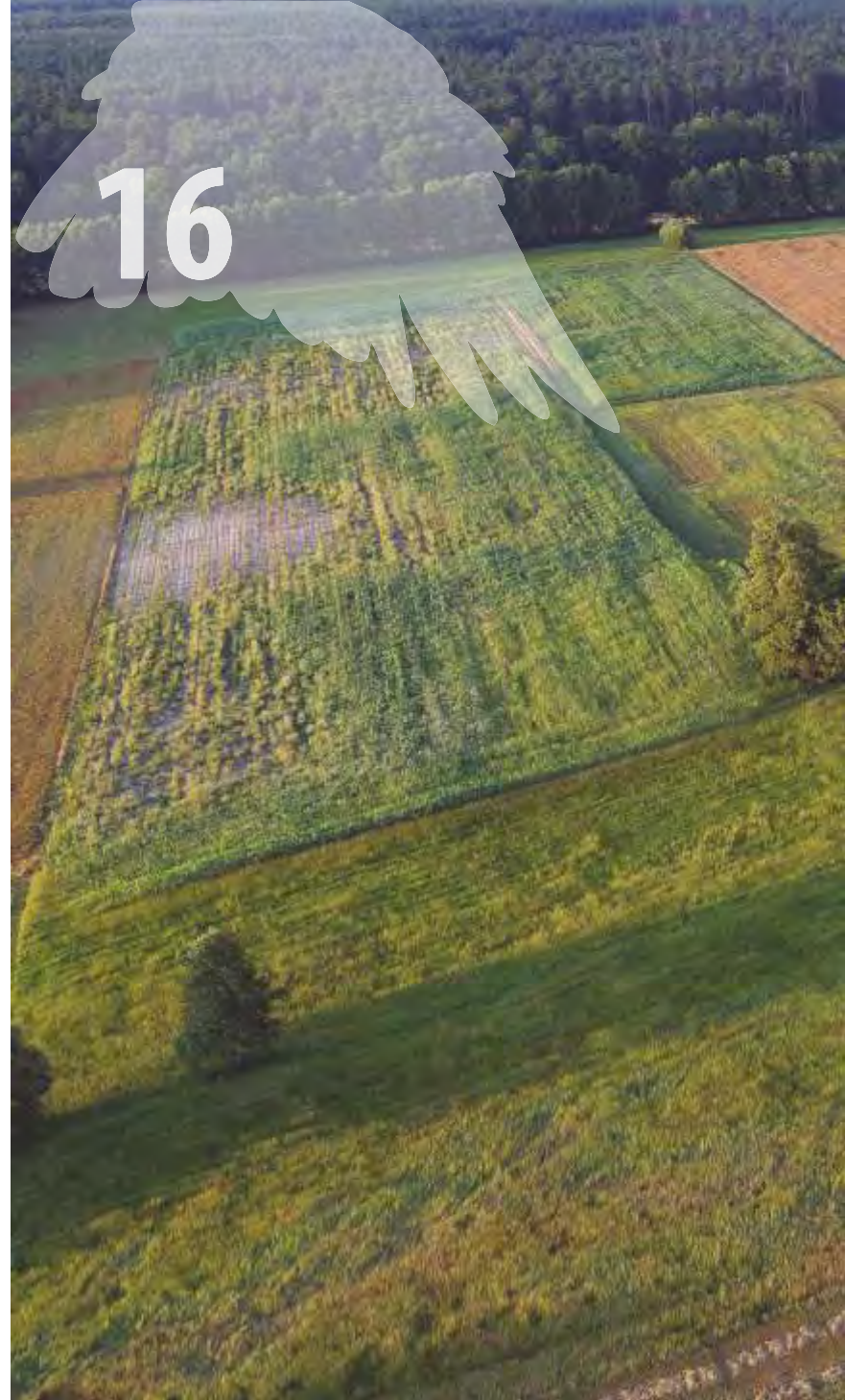

Po północnej stronie DK 92, przy granicy lasów czerniejewskich, ulokowane są dwie miejscowości poolęderskie: Barczyżna i Nekiłka.

W otoczeniu pięknych lasów i zieleni śródpolnej stanowią oazę ciszy i spokoju, chętnie wybraną przez mieszkańców dużych miast jako miejsce wypoczynku weekendowego i stałego osiedlenia. Z tego powodu w ostatnich latach obserwuje się dynamiczny rozwój tych miejscowości.

Barczyżna **16** (108 mieszk.). Dominuje tutaj rozproszona zabudowa siedliskowa, uformowana w XVIII w. w ramach osadnictwa olęderskiego. Do naszych czasów przetrwały trzy dęby szypułkowe o kilkumetrowym obwodzie, objęte ochroną w formie pomnika przyrody. W 2010 r. uruchomiono duży kompleks hotelowo-restauracyjny, ostatnio rozbudowany o miejsca hotelowe i SPA, znany w okolicy pod nazwą HOTEL BARCZYŻNA.

Nekiłka **17** (410 mieszk.) położona na pn.-zach. krańcu gminy Nekla. Najstarsza wieś poolęderska w okolicy, założona w 1749 r. w wyniku osiedlenia chłopów niemieckich. W dawnym zborze ewangelickim z 1884 r. funkcjonuje Galeria i Scena Anny Kareńskiej. Na terenie wsi znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Cybiny w Nekiłce” o pow. ok. 36 ha. W centrum miejscowości, duży zbiornik wodny, zagospodarowany jako staw rybny, przyciąga w sezonie wielu miłośników wędkarstwa. Nekiłkę, Barczyżnę, Gierłatowo i inne miejscowości łączy Turystyczny Szlak Rowerowy „Śladami osadnictwa olęderskiego”, odwiedzany przez miłośników turystyki rowerowej.

17

Waldemar Odrobny

Fotograf - od zawsze.

Członek Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego.

Licencjonowany operator bezzałogowych statków powietrznych.

Członek Zarządu Wielkopolskiego Cechu Fotografów.

Własna działalność gospodarcza.

Jerzy Osypiuk

Absolwent Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, nauczyciel w gminie Nekla, od 1997 r. prowadzi własną działalność gospodarczą; regionalista, działacz społeczny i kulturalny.

Doprowadził do rewitalizacji 8 cmentarzy ewangelickich na terenie gminy Nekla.

Pomysłodawca i od początku (2011) prezes Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego.

Inicjator i koordynator wielu projektów edukacyjno-historyczno-wydawniczych.

Redaktor szeregu publikacji o regionie.

Współzałożyciel Wielkopolskiego Towarzystwa Genealogicznego *Gniazdo*.

Jacek Papla

Ukończył Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych (teraz Uniwersytet Artystyczny) w Poznaniu.

Nauczyciel akademicki, dr sztuki. W PWSSP i Uniwersytecie Zielonogórskim prowadził pracownię Sitodruku oraz pracownię Grafiki Projektowej i Wydawniczej.

Członek założyciel Związku Polskich Artystów Malarzy i Grafików.

Długoletni prezes Stowarzyszenia Polskich Artystów Malarzy i Grafików *WIELKOPOLSKA*.

Wystawia od 1975 roku. Miał ponad 20 wystaw indywidualnych,

uczestniczył w kilkudziesięciu najważniejszych ekspozycjach zbiorowych w kraju i za granicą.

Spośród otrzymanych nagród najbardziej ceni sobie przyznaną w 1985 roku

Nagrodę Artystyczną Młodych im. Stanisława Wyspiańskiego.

Honorowy Członek Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego.

GMINA NEKLA

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszrów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt wydawniczy został zrealizowany w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na terenie Miasta i Gminy Nekla w 2021 roku, ogłoszonego przez Burmistrza Miasta i Gminy Nekla.

Wydanie albumu sfinansowano ze środków budżetowych Gminy Nekla,
Lokalnej Grupy Działania Z NAMI WARTO,
(o ile otrzymamy: Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu - Nadleśnictwo w Czarniejewie),
środków własnych Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego.

Redakcja, teksty

Jerzy Osypiuk

Projekt graficzny i znak serii

Jacek Papla • www.jacekpapla.pl

Skład, typografia, łamanie

Jacek Papla • **RubyBird** • kontakt@rubybird.pl

Adiustacja i korekta

Krystyna Jagodzińska, Violetta Nowak

Autorzy zdjęć

Małgorzata Mirecka, Waldemar Odrobny, Jerzy Osypiuk, Jacek Papla

@ Copyright by Nekielskie Stowarzyszenie Kulturalne, Nekla 2021

Nekielskie Stowarzyszenie Kulturalne

ul. Wiosny Ludów 2, 62-330 Nekla

www.nsk.nekla.eu • www.oledry.nekla.pl • www.oledry.nekla.eu

ISBN: 978-83-939660-9-7

Druk i oprawa:

Drukarnia ABEDIK Sp. z o.o., ul. Glinki 84, 85-861 Bydgoszcz, www.abedik.pl

GMINA NEKLA

Nadleśnictwo Czarniejewo

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

ISBN: 978-83-939660-9-7